

Arkeol. 115/8.4.2013

Arkeologiset kaivaukset
Lappeenrannan Murheistenrannan
kivikautisella asuinpaikalla
1.9.–3.9.2012

Etelä-Karjalan museo
Jukka Luoto

1. Sisällysluettelo

1. Sisällys
 2. Arkistotiedot
 3. Abstrakti
 4. Johdanto
 5. Mittaukset
 6. Kaivaushavainnot
- Liitteet

2. Arkistotiedot

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus 1.9–3.9.2012

Kunta: Lappeenranta
Kylä: Mustola
Kohde: Murheistenranta

Maanomistaja: Lappeenrannan kaupunki
Kiinteistötunnus: 405-457-11-0

Peruskarttalehti: 3134 10 Mustola
Yhtenäiskoordinaatit kohteen keskeltä: P= 6775 398; i= 3570 788; z= 80

Vuoden 2012 löydöt: KM : 39245:1- 140 (diar. 31.10.2012)

Kertomuksen alkuperäiskappale: Museovirasto (Helsinki)
Kopio: Etelä-Karjalan Museo

- Kaivauslupahakemus, liite 1. *ks. asia 052/302/2012*
Kaivauslupahakemuksen täydennys, liite 2. *liitteet poistettu*
Kaivauslupa, liite 3.
Kertomukseen liittyvien kuvien luettelo, liite 4.
Kertomukseen liittyvät valokuvat: Etelä-Karjalan Museo, liite 5.
Karttaluettelo, liite 6.
Kertomukseen liittyvät kartat: liite 7.

3. Abstrakti

LAPPEENRANTA, MUSTOLA, MURHEISTENRANTA

Peruskarttalehti: 3134 10 Mustola
Yhtenäiskoordinaatit kohteen keskeltä: P= 6775 398; i= 3570 788; z= 80
Kivikautisen asuinpaikan kaivaus.
Kaivausten johtaja: Jukka Luoto

Etelä-Karjalan museo järjesti syyskuussa 2012 koekaivauksen Lappeenrannan Murheistenrannan kivikautisella asuinpaikalla. Kaivauksella pyrittiin tutustuttamaan kaupunkilaiset ja koululaiset arkeologiaan ja sen työtapoihin.

Työn rahoitti Lappeenrannan kaupunki/Etelä-Karjalan museo ja Lappeenrannan kesäyliopisto. Kaivausten johtajana toimi amanuenssi Jukka Luoto. Työryhmään kuuluivat lisäksi Ilkka Pyökkö (kaivausdokumentointi) ja Leena Salonen (LPRKesyli).

Luonteeltaan koekaivauksenomaisessa kaivauksessa tutkittiin kivikautista asuinpaikkakerrostumaa. Kaivausalue (1x3,5 m) sijoitettiin vuoden 2010 kaivausalueen ja havaitun (ranta)vallin väliin. Löydöstä on pääosin tyypillistä kampakeramiikkaa. Muu löydöstö oli vähäistä, mm. luu näyttää puuttuvan lähes täysin. Kaivaus leikkasi matalaa ja pientä jo kivikaudella syntynyttä kuopannetta. Kuopanteen alunperäiseen pohjaan on syntynyt turvekerrostuma, jonka tasalta useimmat keramiikka-löydöt ovat peräisin.

Löydöt KM: 39245:1- 140 (diar. 31.10.2012)

Ajoitus: Kivikausi (KaII-III)

Tutkitun alueen laajuus: 3,5 m²

Kenttätyöaika: 1.9.–3.9.2012

Tutkimuskustannukset: 600 €

Tutkimusraportti: Jukka Luoto 30.01.2013

4. Johdanto

Lappeenrannan, Mustolan (ei Pontuksen), Murheistenrannan asuinpaikka on saanut Etelä-Karjalan museon rahoittamassa ja Timo Jussilan/Mikroliitti toteuttamassa muinaisjäännösinventoinnissa numeron 11. Sen mukaan asuinpaikalla on Mj-tunnus 405-01-0011, rauh. luokka 2.

Paikka sijaitsee Lappeenrannan keskustasta 7 km itään Laihianselän etelärannalla, jossa on mäntyä kasvava hiekkakangas.

Asuinpaikan on ensimmäisenä kirjannut Timo Miettinen muinaisjäännösinventoinnissaan (1974). Paikan on tarkastanut myös Matti Huurre (1976) ja sieltä on löydetty eri yhteyksissä esihistoriallista aineistoa: KM 19469:1-5, 19865, 31263, 37963:1-179, 38390:1-234.

Kyseessä on nykyään kaupungin uimarantana oleva hietikko, jonka rannan suuntaisesti kulkeva tie jakaa kahteen osaan. Tien ja rannan välistä ei ole löydetty esineistöä. Välittömästi tien eteläpuolella on rantatormä, jonka päältä löydöt ovat peräisin. Sikäli kun on voitu havaita rajoittuvat kivikautisen asutuksen merkit tämän rantaa myötäilevän tasanteen länsipäähän.

Kaivaukset ovat jatkoa vuosien 2009-2010 kaivauksille. Koeojamainen kaivausalue sijoitettiin tutkitun alueen ja rantaterassin harjalla olevan vallin väliin: Toiveena oli selvittää asuinpaikan suhdetta muinaisrantaan.

5. Mittaukset

Mittausteknikko Sami Kiuru satoi kaivausalueen koordinaatistoon ja mittasi asuinpaikan korkeuden. Tiedot käyvät ilmi liitteistä 7:2-4 ja alla olevasta taulukosta:

Työtunn. : 002
Kunta : Lappeenranta
Kohde : Murheistenranta
Kartoittaja : Sami Kiuru
Tulostuspäivä : 4.9.2012

Järjestelmät : ETRS-GK_n ja N2000

Koodi	Piste	X	Y	Z	Kuvaus
A ST 1000	6774602.273	28516654.256	80.049		KAIVANNON NURKKA
A 1001	6774605.634	28516655.290	80.103		KAIVANNON NURKKA
A 1002	6774605.295	28516656.242	80.191		KAIVANNON NURKKA
A 1003	6774601.910	28516655.188	80.053		KAIVANNON NURKKA
KK 1004	6774631.525	28516651.130	76.768		SAIMAAN PINTA
MP 45104	6774607.891	28516632.325	79.715		PUTKEN PÄÄ

Järjestelmät : KKJ ja N60

Koodi	Piste	X	Y	Z	Kuvaus
A ST 1000	6775399.798	3570790.258	79.849		KAIVANNON NURKKA
A 1001	6775403.174	3570791.241	79.903		KAIVANNON NURKKA
A 1002	6775402.850	3570792.198	79.991		KAIVANNON NURKKA
A 1003	6775399.449	3570791.196	79.853		KAIVANNON NURKKA
KK 1004	6775429.000	3570786.686	76.568		SAIMAAN PINTA
MP 45104	6775405.080	3570768.243	79.515		PUTKEN PÄÄ

Järjestelmät : LR35 ja N60

Koodi	Piste	X	Y	Z	Kuvaus
A ST 1000	75398.723	70789.273	79.849		KAIVANNON NURKKA
A 1001	75402.099	70790.256	79.903		KAIVANNON NURKKA
A 1002	75401.775	70791.213	79.991		KAIVANNON NURKKA
A 1003	75398.374	70790.210	79.853		KAIVANNON NURKKA
KK 1004	75427.923	70785.701	76.568		SAIMAAN PINTA
MP 45104	75404.005	70767.259	79.515		PUTKEN PÄÄ

6. Kaivaushavainnot

Etelä-Karjalan museo tutki Jukka Luodon johdolla 1.9–3.9.2012

3,5x1 m suuruisen alueen Lappeenrannan Mustolan Murheistenrannan asuinpaikalla. Etelä-Karjalan museo ja kesäyliopisto olivat halunneet jatkaa yleisökaivausten perinnettä. Teknisinä apulaisina toimivat Leena Salonen (Lappeenrannan kesäyliopisto) ja Ilkka Pylkkö (arkeologi). Harrastajien lisäksi kaivauksiin tutustui paikallisen koulun luokka, joka tutustutettiin kaivaustekniikkaan. Taso Line Ky huolehti alueen kattamisesta ja Pertti Korhonen alueen siistimisestä kaivauksen jälkeen. Lappeenrannan kaupungin tekninen virasto myönsi maanomistajan ominaisuudessa luvan kaivauksen suorittamiselle.

Museoviraston kaivauslupa: 16.8.2012, DNRO 056/302/2012.

Asuinpaikka sijaitsee Saimaan ylimmän rannan törmän päällä olevalla terassilla. Paikalla on havumetsää (mänty) ja matalaa aluskasvillisuutta. Kaivauspaikka pyrittiin sijoittamaan vuosien 2009-2010 kaivausten pohjoispuolelle niin, että se leikkaisi rantatörmän päällä olevaa (ranta)vallia. Kaivausalue sain näin ollen ollen koekaistan luonteen. Sen suhdetta aikaisempiin kaivauksiin ei alun perin voitu todeta kuin summittaisesti, koska edellisten kaivausalueiden kulmamerkkit olivat hävinneet ja käytössä ei kaivauksia aloitettaessa ollut käytettävissä riittävää mittauskalustoa (takymetri).

Kaivausten edetessä ruudun 1 profiilissa ja itse ruudunkin puolella havaittiin vuoden 2010 kaivausten yhteydessä kaivettu koekuoppa. Liitteessä 7:4 esitetty eri vuosien kaivausalueiden yleiskartta perustuu Sami Kiurun ja Lappeenrannan teknisen viraston takymetrimittauksiin. Edellisten vuosien kaivauksista poiketen nyt tutkittua alaa ei voi luonnehtia struktuurittomaksi kivikautiseksi asuinpaikkakerrostumaksi. Ilman että asiaa olisi kaivauspaikkaa valittaessa havaittu, leikkaa kaivausalue kivikautista kuopannetta, jonka ääriiviivat olivat asiaa tarkemmin tutkittaessa havaittavissa jo maan pinnaltakin (liite 7:4).

Kuopanteen kivikautinen pohja näyttäytyi tummana maakerroksena, joka oli lähellä maan pintaa ruudussa 3 eli kaivausalueen eteläpäässä. Tämä kerrostuma kaartui syvälle maahan kuten käy ilmi etenkin profiilipiirroksista ja valokuvista. Myös löydöstö seuraa tätä kuvaa. Usea keramiikan pala löydettiin nimenomaan tuosta tummasta kerroksesta (vrt. kuva 10) ja löydöstön painoiste oli sitä syvemmillä, mitä syvemmillä tuo tumma kerrostuma esiintyi. Itse kerrostuma antoi sen vaikutelman, ettei se näennäisestä hiiltymisestäään huolimatta ole palokerros, vaan että kyseessä on luontainen turvekerros, joka on aikojen kuluessa hautautunut hiekan alle.

Kaivaushavainnot näyttävät viittaavan siihen, että kuopanteen pohja on ruutujen 3-2 rajalla ja että pohja nousee täältä myös pohjoiseen päin mentäessä. Kuopan pohjoisreunaa ei kaivauksissa kuitenkaan tavattu.

Kaivausalueen pohjoisreuna leikkaa törmän päällä olevaa hiekkavallia, jota on pidetty rantavallina (M. Hakulinen) tai tien pohjana (J. Korhonen). Kaivaus vahvasti edellisissä kaivauksissa saatua kuvaa. Löydöstö tulee tämän vallina alta.

Kaivausalueen pohjoispäähän avattiin puolen metrin kaivausalueen laajennus, jota tutkittiin kuudessa kerroksessa. Löydöstön suhteen se antoi tulokseksi:

1 krs	1 kvartsi		
2 krs	1 kvartsi	1 luu (1g)	1 hiili (2g)
3 krs	12 kpl keramiikkaa		puuta, hiiltä
4 krs	14 kpl keramiikkaa		
5 krs	8 kpl keramiikkaa		

6 krs 16 kpl keramiikkaa.

Keramiikkaa puuta ja hiiltä alkaa esiintyä jo ennen varsinaista tumman maan kerrostumaa.

Päällä oleva hiekkakerros on käytännössä löydötön.

Kaksi koeporausta vallin päältä kaivausalueen länsi- ja itäpuolella antoivat samaan suuntaan menevän tuloksen. N. 40 cm syvyydessä tapahtuu maalajin muutos karkeammaksi, joka paikoin estää kairauksen syvenemälle.

Tutkimuksissa ei käynyt ilmi se tapa, jolla eroosio on täyttänyt havaitun kuopanteen. Kuten sanottu, kuopanteen pohjoisreuna jäi myös tavoittamatta. Sen selvittely voisi tuoda valaistusta hiekkavallin ikään ja ennen muuta asuinpaikan sijaintiin suhteessa rantatörmään ja muinaiseen Saimaaseen ylipäättäen.

Ihminen on täysin kiistatta asuttanut nyt tutkimuksen piiriin otettua kuopannetta. Mikään ei kuitenkaan viittaa siihen, että kuopanne olisi katettu jollakin tavoin. Tältäkin osin tutkimus jäi siis vajavaiseksi.

Löydöstö on lähes yksinomaan keramiikkaa eikä se näytä sisältävän eri-ikäisistä asutusvaiheista kertovia piirteitä. Huomionarvoista Murheistenrannan asuinpaikalla on luuaineksen vähyys tai puute, joka tietenkin vaikeuttaa asutuksesta tehtävää kokonaisarviota.

Lappeenrannassa 31.1.2013

Jukka Luoto

Liite 4

Lappeenranta, Murheistenranta 2012

Valokuvat

1. Rantavallia kaivausalueen pohjoispäässä länteen kuvattuna (I. Pylkkö 34)
2. Kaivausalueen 1. kerros etelään kuvattuna (J. Luoto 3)
3. Kaivausalueen eteläpää lännestä kuvattuna, 2. Kerros (J. Luoto 4)
4. Ruutu 2 idästä kuvattuna, 3. Kerros (J. Luoto 7)
5. Ruutu 3 lännestä kuvattuna, 3. Kerros (J. Luoto 8)
6. Kaivausalue pohjoisesta kuvattuna, 3. Kerros (J. Luoto 9)
7. Kaivausalue etelästä kuvattuna, 3. Kerros (J. Luoto 10)
8. Kaivausalue etelästä kuvattuna, 4. Kerros (J. Luoto 15)
9. Ruutu 3 etelästä kuvattuna, 4. Kerros (J. Luoto 17)
10. Ruutu 3, keramiikanpala tumman maan juonteessa, 5. Kerros (J. Luoto 18)
11. Ruutu 3 idästä kuvattuna, 5. Kerros, seinämässä näkyy jäännöksen
Kuoppamainen rakenne (J. Luoto 20)
12. Ruutu 3 idästä kuvattuna, 6. Kerros (J. Luoto 21)
13. Ruutu 1 idästä kuvattuna, 7. Kerros, kuvan oikeassa laidassa vuoden 2010
Koekuopan hahmo (J. Luoto 22)
14. Ruutu 3-2 lännestä kuvattuna, 7. Kerros (J. Luoto 24)
- 15-16. Kaivausalueen länsiprofiili, (J. Luoto 31-32)
- 17-26. Länsiprofiili yksittäiskuvina (I. Pylkkö 0-10)
- 27-29. Itäprofiili (I. Pylkkö 31-33)
- 30-40. Itäprofiili yksittäiskuvina (I. Pylkkö 18-27)
41. Kaivausalueen pohjoisreuna, alunperäinen humus/kulttuurikerros näkyy
vallin alapuolella (I. Pylkkö 29)

Kuva 1

Kuva 2

Kuva 3

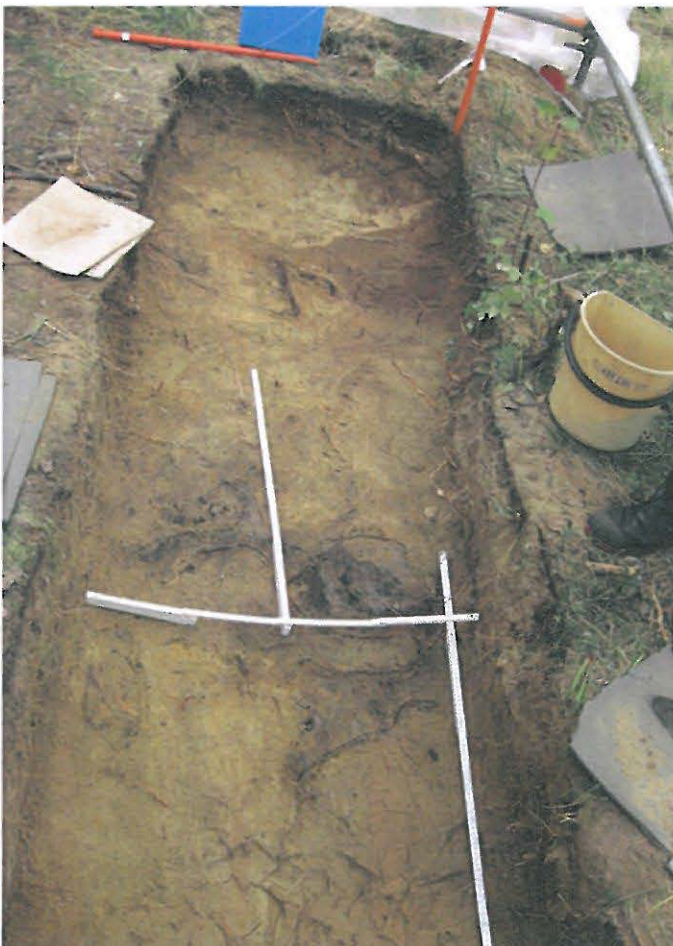

Kuva 4

Liite 5

Kuva 5

Kuva 6

Liite 5

Kuva 7

Kuva 8

Liite 5

Kuva 9

Kuva 10

Kuva 11

Kuva 12

Kuva 13

Kuva 14

Kuva 15

Kuva 16

Kuva 17

Kuva 18

Kuva 19

Kuva 20

Kuva 21

Kuva 22

Liite 5

Kuva 23

Kuva 24

Kuva 25

Kuva 26

Kuva 27

Kuva 28

Kuva 29

Kuva 30

Liite 5

Kuva 31

Kuva 32

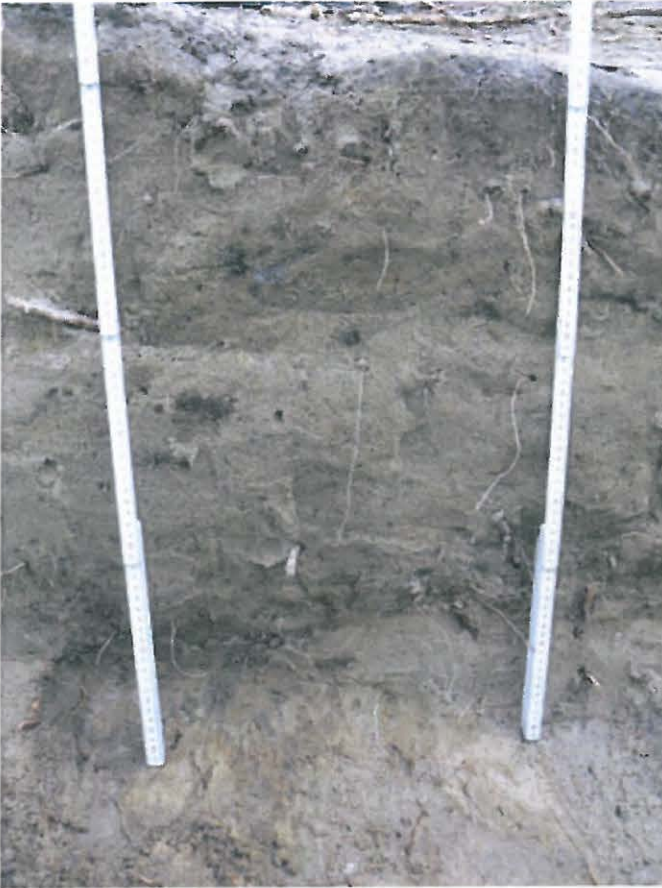
Liite 5

Kuva 33

Kuva 34

Kuva 35

Kuva 36

Liite 5

Kuva 37

Kuva 38

Liite 5

Kuva 39

Liite 6
Karttaluettelo

Ote peruskartasta: 3134 10 Mustola, 1:13888, (liite 7:1).
Yleiskartta 1:200, (liite 7:2)
Mittauskartta 1:413. (liite 7:3)
Yleiskartta, kaivausalueet, 1:133, (liite 7:4)
Tasokartat, 1:20, (liite 7:5:1-7)
Profiilikartat, 1:20, (liite 7:6:1-2).

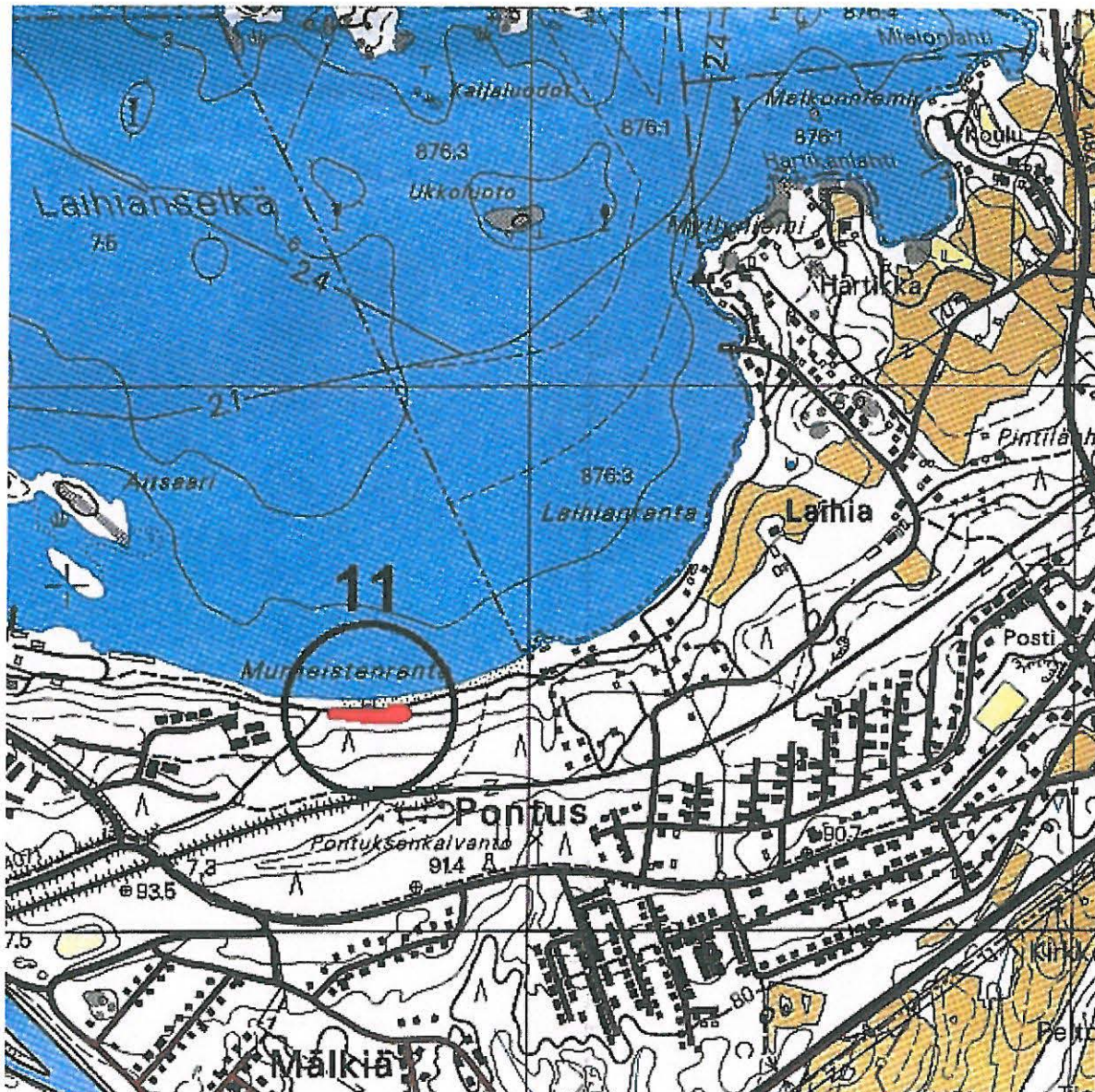
Liite 7:1

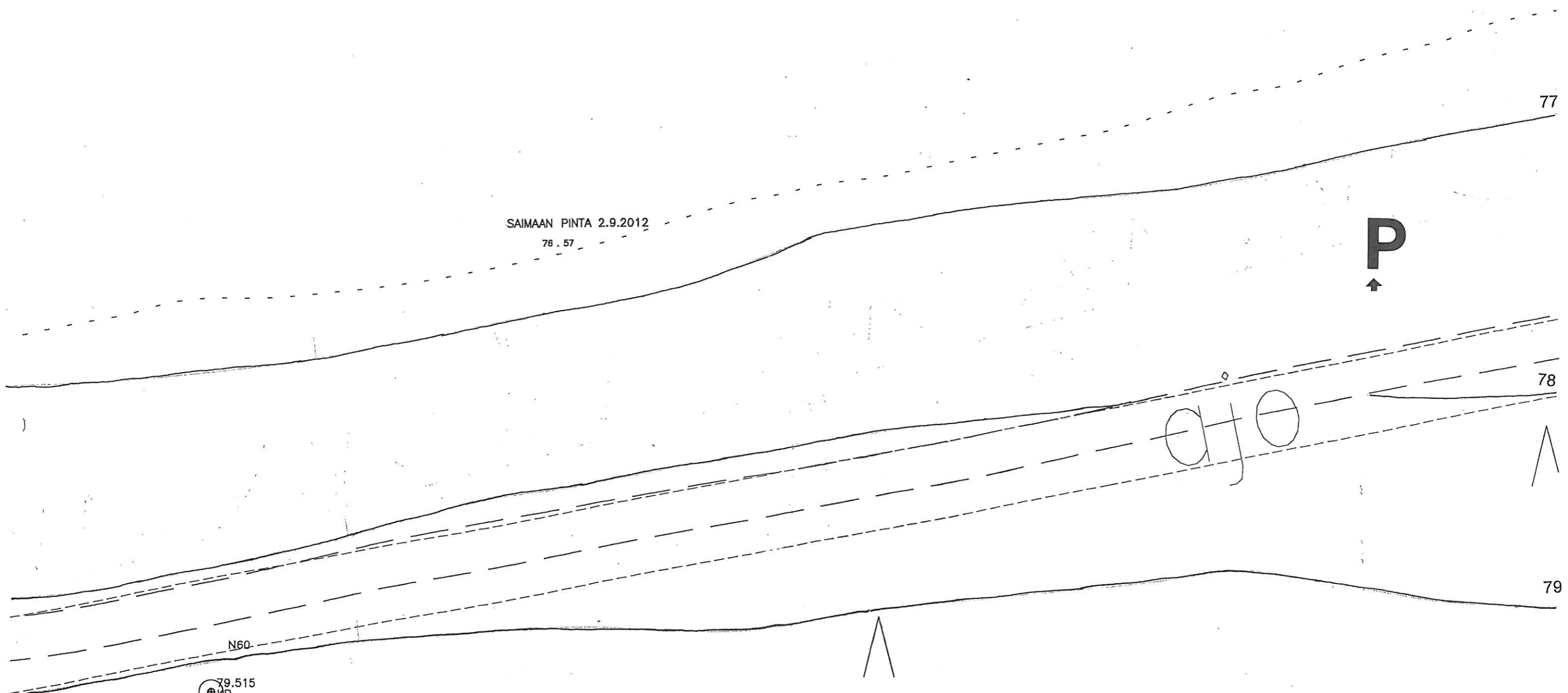
Lappeenranta

Murheistenranta 2012

Peruskartan ote

1:20 000

SAIMAAN PINTA 2.9.2012
78.57

P
↑

0.10

79.515
KP

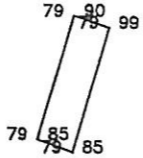
45104

N60

30mY

30mY

30mY

LAPPEENRANTA
MURHEISTENRANTA
1-3.9.2012
MK1:200
Yleiskartta

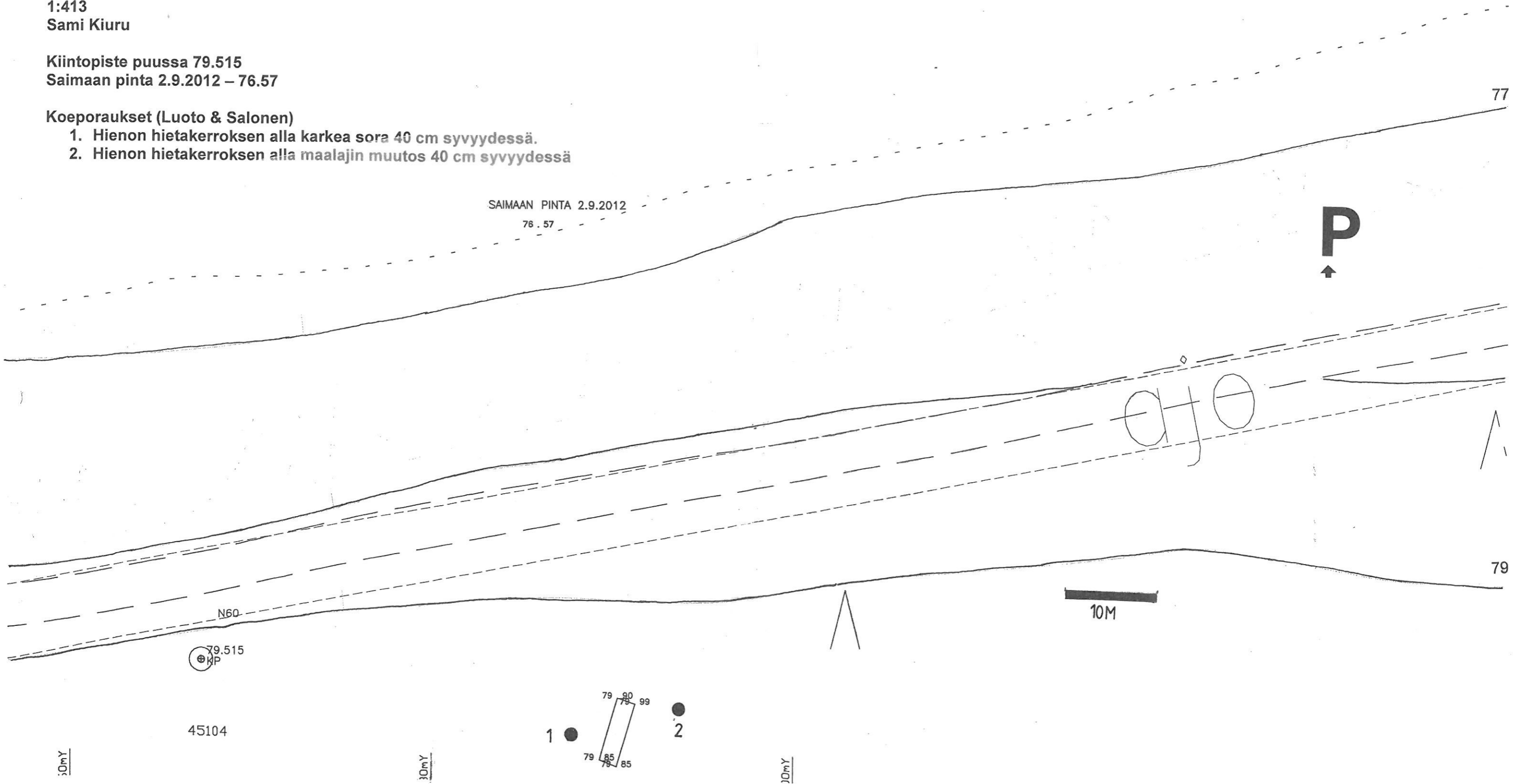
LIITE 4
Kiuru Sami

Lappeenranta
Murheistenranta 2012
Mittauskartta
1:413
Sami Kiuru

Kiintopiste puussa 79.515
Saimaan pinta 2.9.2012 – 76.57

Koeporaukset (Luoto & Salonen)

1. Hienon hietakerroksen alla karkea sora 40 cm syvyydessä.
2. Hienon hietakerroksen alla maalajin muutos 40 cm syvyydessä

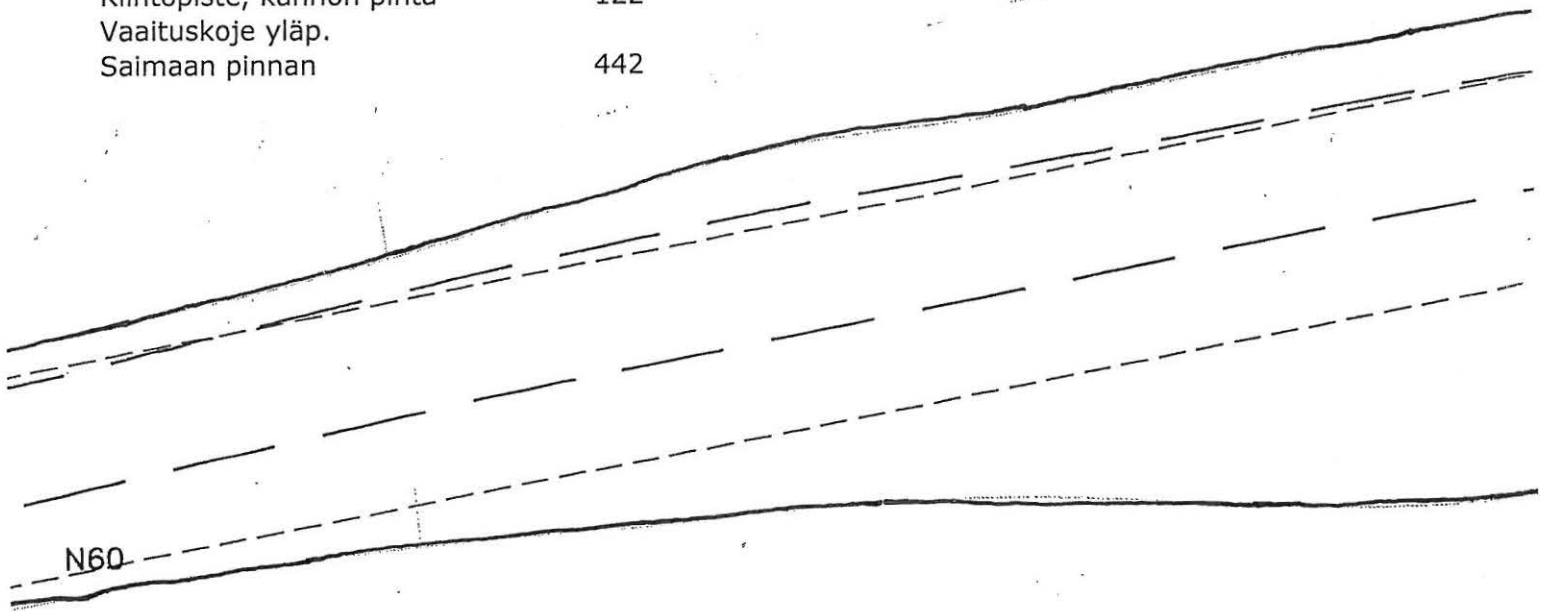
	99	96
1	102	100
2	112	115
3	111	111

SAIMAAN PINTA 2.9.2012

76.57

Lappeenranta
Murheistenranta
2012
Yleiskartta
1:133

Saimaan pinta 1.9.2012	76,57
Kiintopiste, kannon pinta	122
Vaaituskoje yläp.	
Saimaan pinnan	442

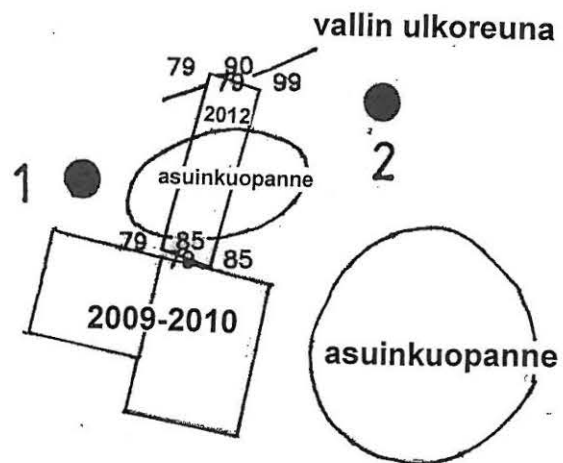
79.515
KP

5104

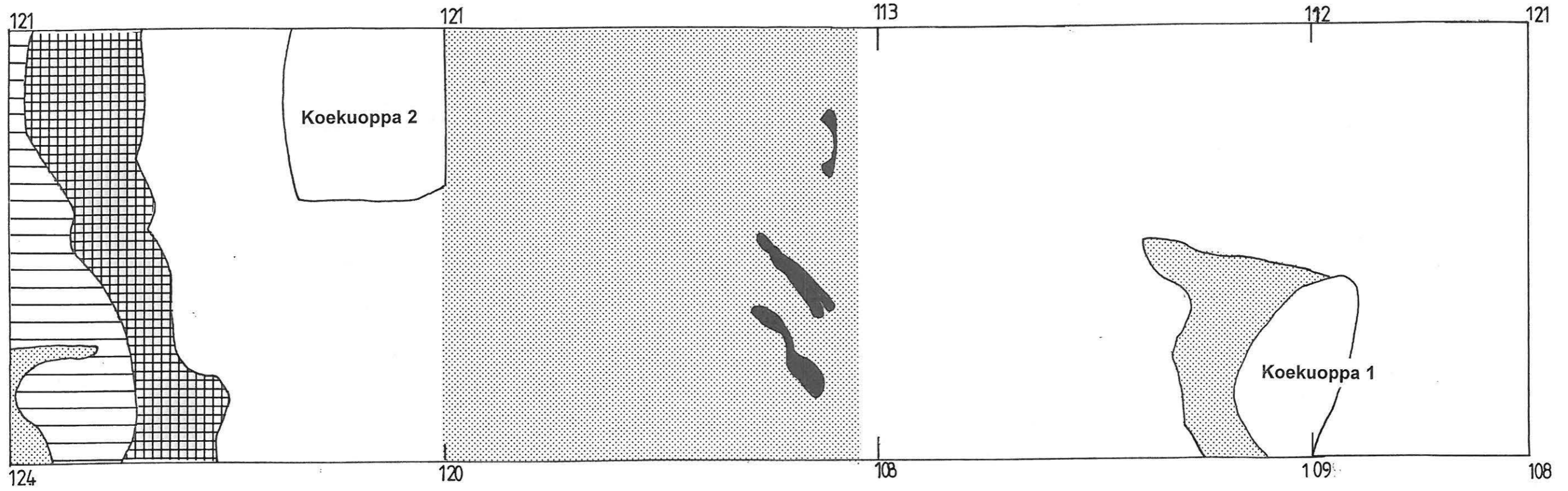
2 m

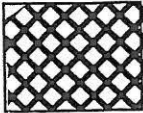

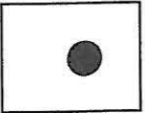

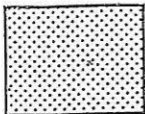
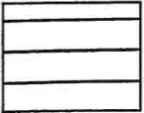
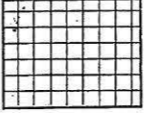
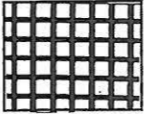

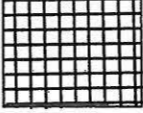

80mY

3 2 1

- Hiili
- Pieniä hiiliä
- Puu
- Hiili
- Kivi
- Vaalea hiekka
- Punertava hiekka
- Harmaa
- Tummanharmaa
- Tumman punainen hiekka
- Hiili/harmaa
- Tummanruskea, hiili

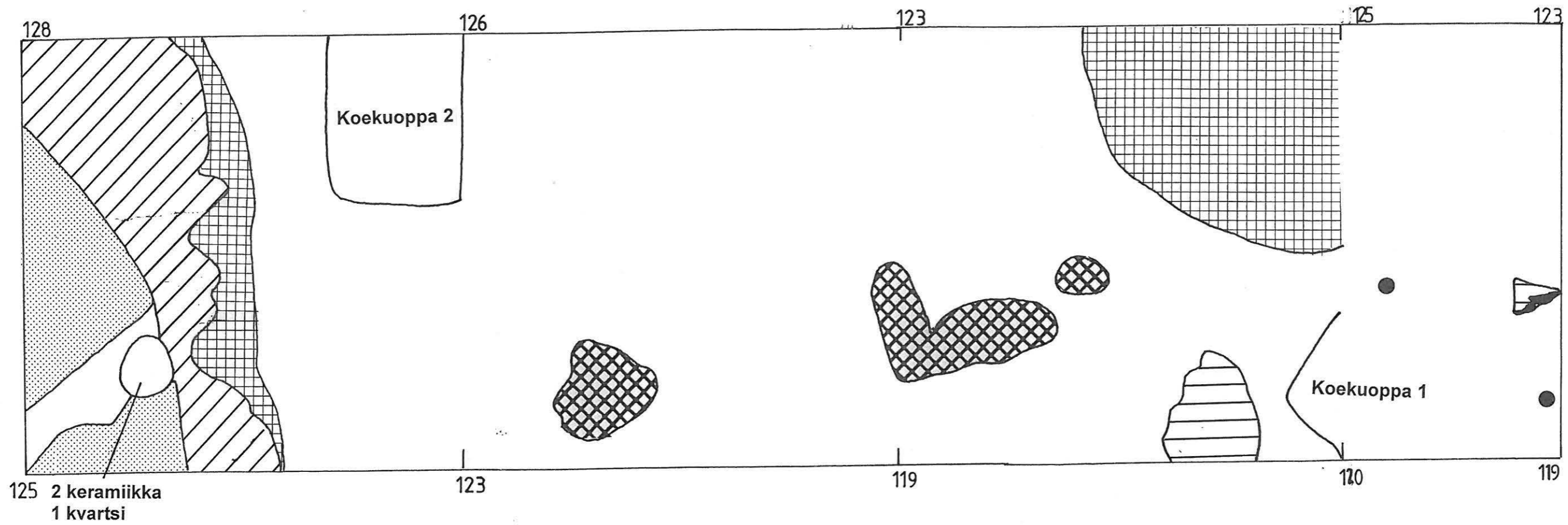

LAPPEENRANTA	
MURHEISTENRANTA	
1-3.9.2012	J. Luoto
MK1:10	
Taso 1	piirr. Ilkka Pylkkö

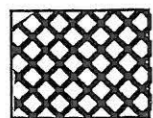
3

2

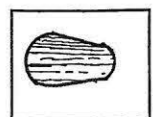
1

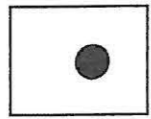
Hiili

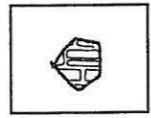
Pieniä hiiliä

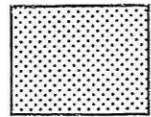
Puu

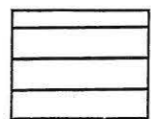
Hiili

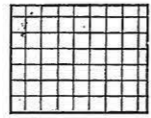
Kivi

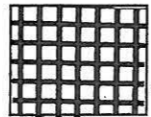
Vaalea hiekka

Punertava hiekka

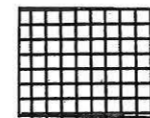
Harmaa

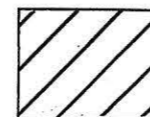
Tummanharmaa

Tumman punainen hiekka

Hiili/harmaa

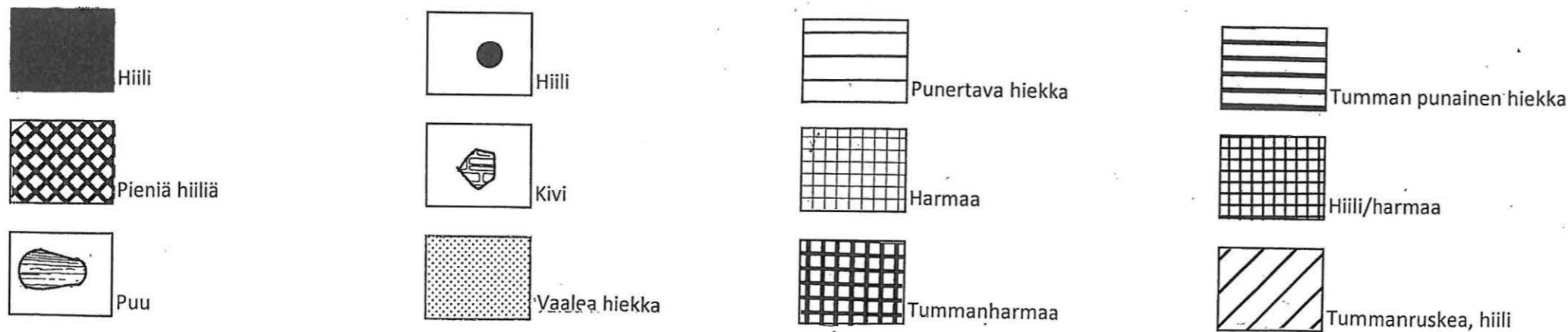
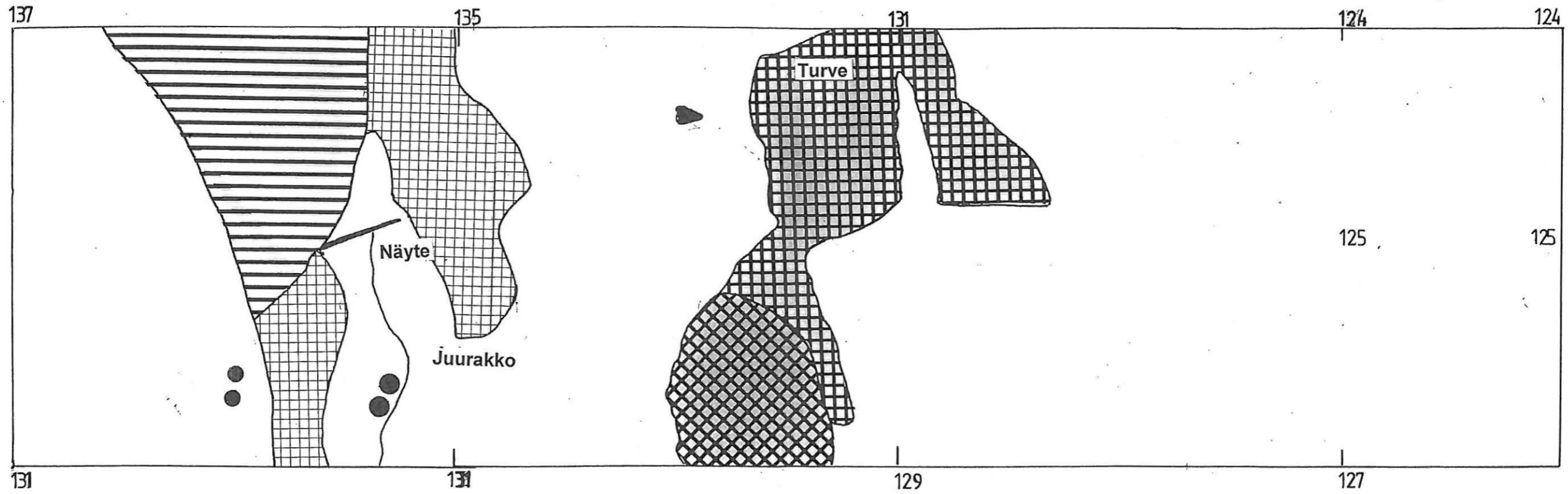

Tummanruskea, hiili

LAPPEENRANTA	
MURHEISTENRANTA	
1-3.9.2012	J. Luoto
MK1:10	
Taso 2	piirr. Ilkka Pylkkö

3 2 1

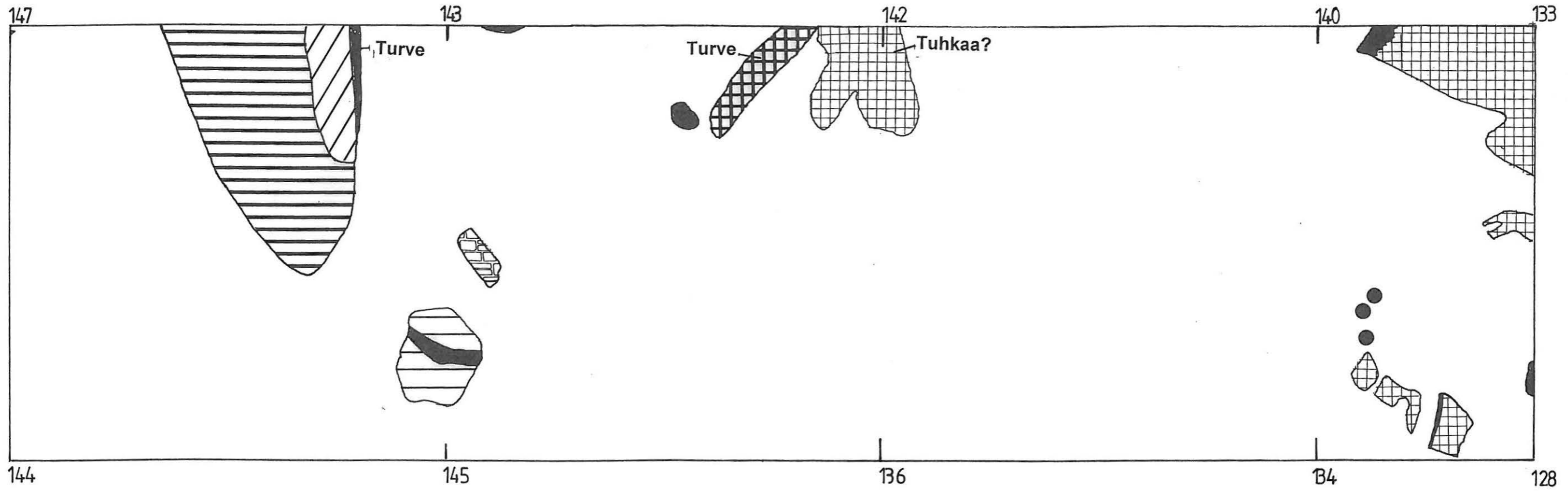

LAPPEENRANTA	
MURHEISTENRANTA	
1-3.9.2012	J. Luoto
MK1:10	
Taso 3	piirr. Ilkka Pylkkö

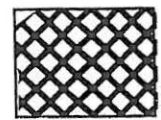
3

2

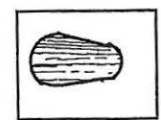
1

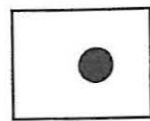
Hiili

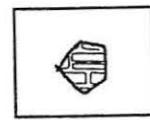
Pieniä hiiliä

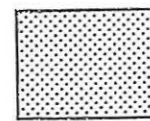
Puu

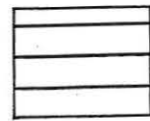
Hiili

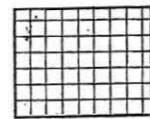
Kivi

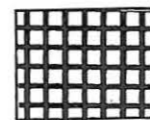
Vaalea hiekka

Punertava hiekka

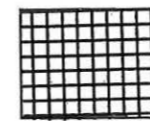
Harmaa

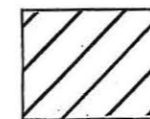
Tummanharmaa

Tumman punainen hiekka

Hiili/harmaa

Tummanruskea, hiili

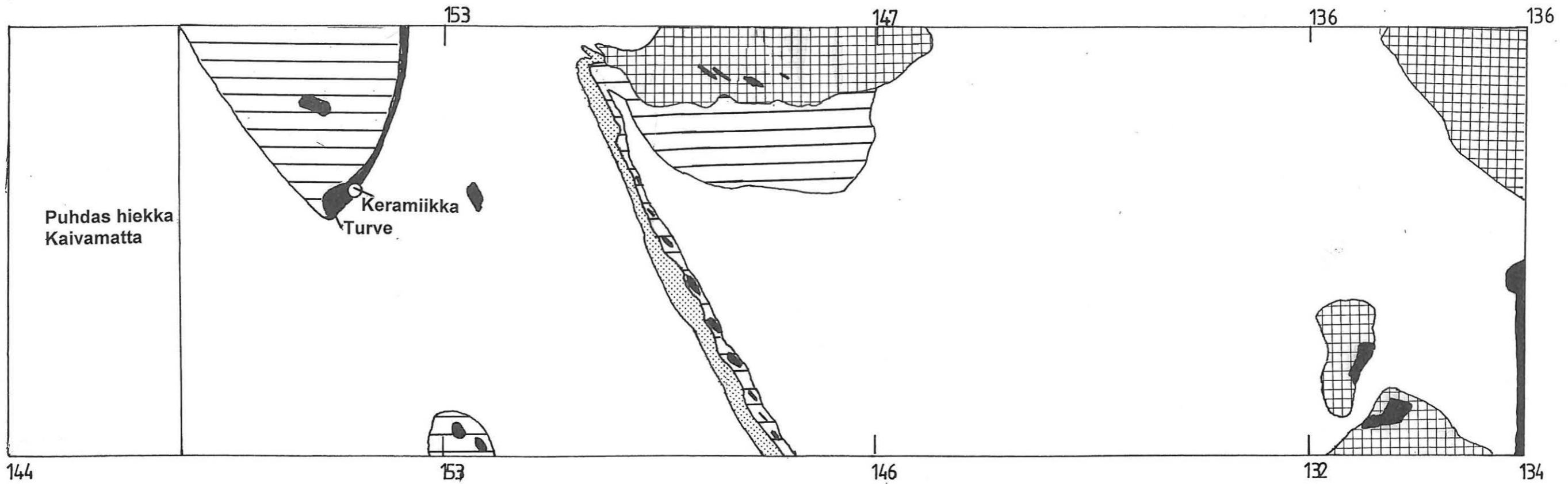

LAPPEENRANTA	
MURHEISTENRANTA	
1-3.9.2012	J. Luoto
MK1:10	
Taso 4	piirr. Ilkka Pylkkö

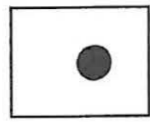
3

2

1

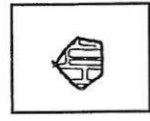
Hiili

Hiili

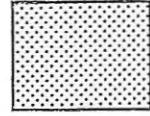
Pieniä hiiliä

Kivi

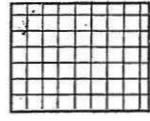
Puu

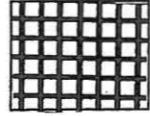
Vaalea hiekka

Punertava hiekka

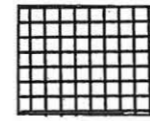
Harmaa

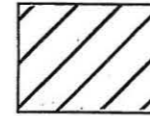
Tummanharmaa

Tumman punainen hiekka

Hiili/harmaa

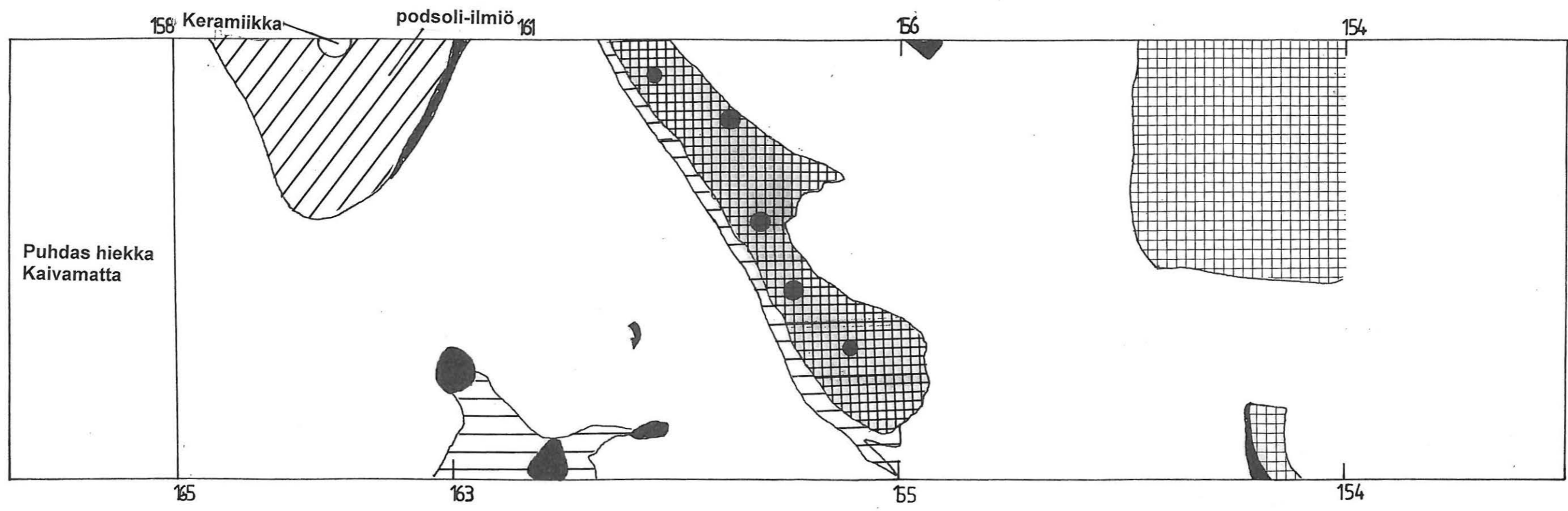

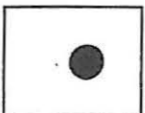
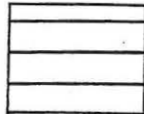

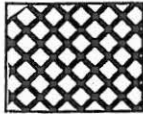
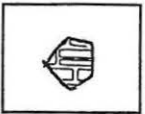
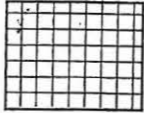
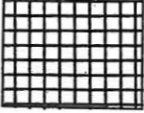

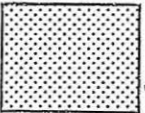
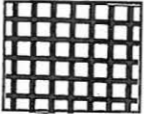

Tummanruskea, hiili

LAPPEENRANTA	
MURHEISTENRANTA	
1-3.9.2012	J. Luoto
MK1:10	
Taso 5	piirr. Ilkka Pylkkö

3 2 1

- Hiili
- Hiili
- Punertava hiekka
- Tumman punainen hiekka
- Pieniä hiiliä
- Kivi
- Harmaa
- Hiili/harmaa
- Puu
- Vaalea hiekka
- Tummanharmaa
- Tummanruskea, hiili

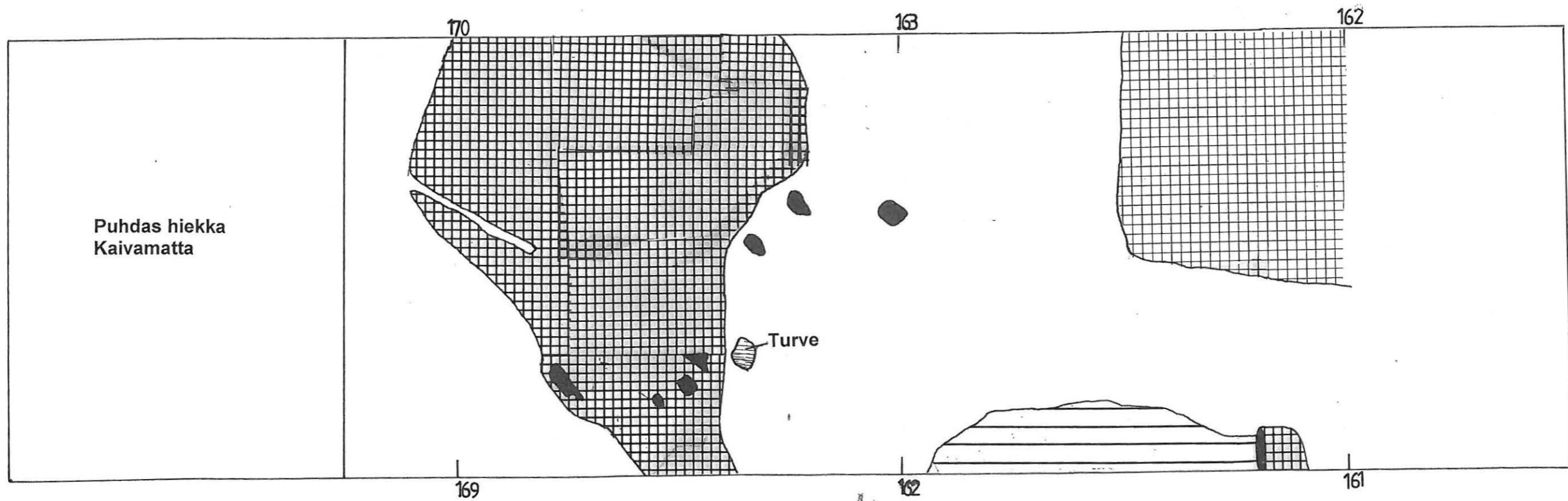

LAPPEENRANTA	
MURHEISTENRANTA	
1-3.9.2012	J. Luoto
MK1:10	
Taso 6	piirr. Ilkka Pylkkö

3

2

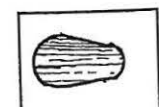
1

Hiili

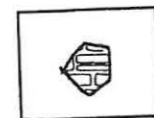
Pieniä hiiliä

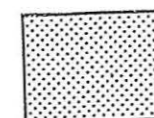
Puu

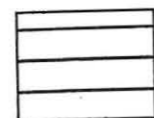
Hiili

Kivi

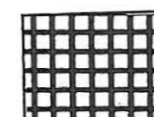
Vaalea hiekka

Punertava hiekka

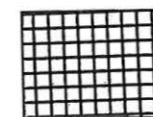
Harmaa

Tummanharmaa

Tumman punainen hiekka

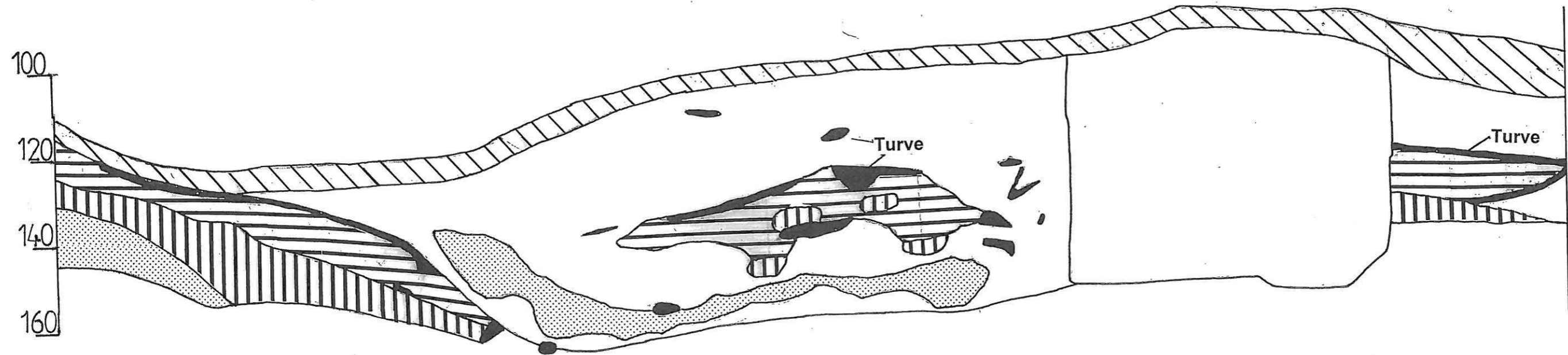
Hiili/harmaa

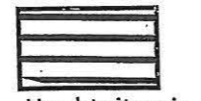
Tummanruskea, hiili

LAPPEENRANTA	
MURHEISTENRANTA	
1-3.9.2012	J. Luoto
MK1:10	
Taso 7	piirr. Ilkka Pylkkö

Turvekerros

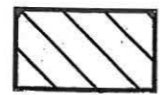
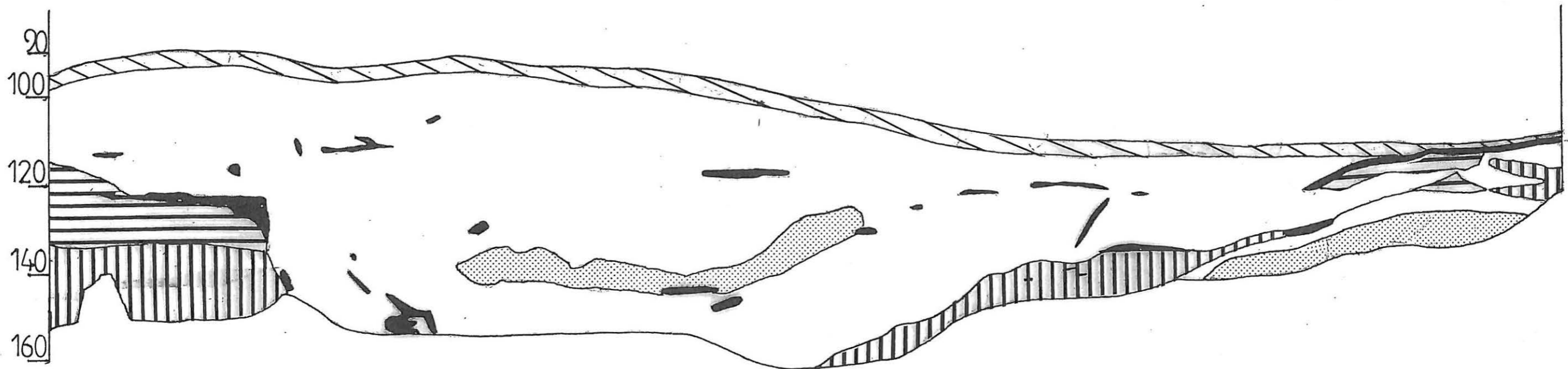

Huuhtoitumiskerros

Rikastumiskerros

Karkea hiekka

Hiili/turve

LAPPEENRANTA		
MURHEISTENRANTA		
1-3.9.2012	J. Luoto	
MK1:10		
W-prof.	piirr. Ilkka Pylkkö	

Turvekerros

Huuhtoitumiskerros

Rikastumiskerros

Karkea hiekka

Hiili/turve

LAPPEENRANTA	
MURHEISTENRANTA	
1-3.9.2012	J. Luoto
MK1:10	
E-prof.	piirr. Ilkka Pylkkö